

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра екології та ботаніки

«Затверджую»
Завідувач кафедри
екології та ботаніки
В.Г. Скляр

_____“ _____”_____2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВБВ 3. Історія туризму

Спеціальність: 242 «Туризм»

Факультет: *Агротехнологій та природокористування*

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма з «**Історія туризму**» для студентів спеціальності
242 Туризм

Розробник: д. б. н., професор кафедри екології та ботаніки
Скляр В.Г. _____

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри екології та ботаніки
Протокол від 8 квітня 2019 року № 14

Завідувач кафедри _____ **В.Г. Скляр**

Погоджено:

Декан факультету _____ **І.М. Коваленко**

Методист навчального відділу _____

Зареєстровано в електронній базі: дата: _____ 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 242 «Туризм»	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 2		2019-2020-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: -		Курс	
		1	
Загальна кількість годин - 105		Семестр	
	2-й		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 8	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		26 год.	
		Практичні, семінарські	
		26 год.	
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
53			
Вид контролю: Залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 49,5/50,5 (52/53)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомити студентів з історичним процесом розвитку туристичної галузі в загальному контексті історії світової і вітчизняної культури.

Завдання:

- вивчення витоків туризму в історії культури, динаміки розвитку подорожей, їх цілей, завдань і соціокультурних наслідків;
- розгляд історії туризму у зв'язку з певним типом культури, характерних особливостей мотивації подорожей, самих мандрівників і подорожників у різних культурах;
- простежування змін у географії подорожей і туризму в різні періоди історії;
- виявлення об'єктивних передумов становлення організованого туризму;
- розкриття особливостей вітчизняного туризму, його історії та розвитку на всіх етапах, аналіз сучасного стану українського туризму;
- показати географію сучасного міжнародного туризму, основні тенденції його розвитку.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- етапи та умови розвитку міжнародного і вітчизняного туризму;
- основні дати історії мандрівництва і туризму. уміти:
- оперувати основними поняттями з історії туризму;
- аналізувати динаміку розвитку мандрівок;
- прогнозувати розвиток вітчизняного і міжнародного туризму.

вміти:

- аналізувати основні чинники розвитку туризму;
- формулювати основні терміни та поняття курсу;
- розглядати історію туризму у зв'язку з певним типом культури;
- простежувати зміни у географії подорожей і туризму в різні періоди історії;
- виявляти об'єктивні передумови становлення організованого туризму;
- розкривати особливості вітчизняного туризму, його історії та розвитку на всіх етапах;
- здійснюватим аналіз сучасного стану українського туризму;
- презентувати географію сучасного міжнародного туризму, основні тенденції його розвитку.
- опрацьовувати наукову літературу.

2. Програма навчальної дисципліни знаходиться на апробації

(затверджена на засіданні кафедри екології та ботаніки,
протокол від 8 квітня 2019 року № 14)

Змістовий модуль 1. Туризм давнього часу

ТЕМА 1. ВСТУП. Історія туризму як соціальна наука. Предмет, об'єкт, мета та завдання дисципліни.

ТЕМА 2. ПОДОРОЖІ У СТАРОДАВНЬОМУ СВІТІ. Перші мореплавці (Крит, Стародавній Єгипет, Фінікія). Великі полководці стародавності. Значення завойовницьких походів. Науково-практичний внесок мандрівників в розвиток туризму. Подорожі в стародавньому епосі. Розвиток туристської інфраструктури в стародавності. Подорожі в епоху античності. Розвиток подорожей на Стародавньому Сході. Подорожі територією України в стародавності

ТЕМА 3. РОЗВИТОК ПОДОРОЖЕЙ В ЕПОХУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ. Подорожі в епоху раннього Середньовіччя. Паломництво як основний вид подорожей у Середньовіччя. Арабські мандрівники Середньовіччя. Характеристика подорожей у середньовічній Європі. Особливості подорожей у Київській Русі. Подорожі в період монголо-татарського ярма

ТЕМА 4. ЕПОХА ВЕЛИКИХ ГЕОГРАФІЧНИХ ВІДКРИТТІВ. Португальські дослідницькі експедиції. Відкриття й освоєння Америки. Іспанські конкістадори. Культурна спадщина доколумбової Америки. Дослідницькі експедиції голландців, англійців і французів. Початок пошуку Північно-східного й Північно-західного шляхів з Атлантичного океану в Тихий. Російські землепрохідці та першовідкривачі. Розвиток туризму в Україні та Росії в XVI – XVIII ст.

ТЕМА 5. СТАНОВЛЕННЯ ТУРИЗМУ ЯК МАСОВОГО ЯВИЩА. «Транспортна революція». Зародження туроператорської справи. Розвиток гірського руху в Європі. Розвиток туристської та екскурсійної діяльності на території України. Краєзнавство як основа туристської діяльності в Західній Україні. Дослідницькі експедиції XVIII – XIX ст. на території Євразії. Європейські дослідницькі експедиції XIX – першої половини XX ст.

ТЕМА 6. ФОРМУВАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ. Залізничний транспорт. Автодорожній транспорт. Водний транспорт. Повітряний транспорт

Змістовий модуль 2. Туризм сучасності

ТЕМА 7. ТУРИЗМ – ФЕНОМЕН XX СТОЛІТТЯ. Формування основних туристських центрів у першій половині XX ст. Розвиток туризму в другій половині XX ст. Характеристика основних туристських напрямів у другій половині XX ст. Міжнародні туристські організації

ТЕМА 8. СТАНОВЛЕННЯ ТУРИСТСЬКОЇ СПРАВИ В СРСР ТА УКРАЇНІ. Науково-дослідницькі українські та російські експедиції у першій половині XX століття. Характеристика галузі туризму та екскурсій в 20-ті роки XX ст. Перші туристсько-екскурсійні організації (ТПТ, Радтур, ТПТЕ). Особливості функціонування сфери туризму та екскурсій в Україні в 30-ті рр. XX

ст. Розвиток туризму в передвоєнні роки. Створення ЦТЕУ. Сутність та значення туристсько-екскурсійної діяльності в період Великої Вітчизняної війни. Відновлення туристсько-екскурсійної діяльності в післявоєнний період. Удосконалення системи організації туризму в 50-х – на початку 60-х років ХХ ст. Створення БММТ «Супутник»

ТЕМА 9. ТУРИСТСЬКО-ЕКСКУРСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В СРСР. Формування структури управління сферою туризму. Профспілковий туризм. Іноземний туризм. Молодіжний туризм. Армійський туризм. Шкільний туризм. Система організованого відпочинку. Система підготовки професійних кадрів туризму. Негативні процеси в туризмі кінця 80-х – початку 90-х років ХХ ст.

ТЕМА 10. СУЧАСНИЙ СТАН ТУРИСТСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ. Розвиток нормативно-правової бази туризму в Україні. Аналіз стану туристської галузі України. Характеристика готельного господарства України. Особливості розвитку санаторно-курортної сфери

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Усього	Денна форма					Усього	Заочна форма				
		у тому числі						у тому числі				
1	2	л	п	лаб	інд	с.р.	8	л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Провідні особливості та ознаки туризму давнього часу												
Змістовий модуль 1. Туризм давнього часу												
Тема 1. Вступ.	5					5						
Тема 2. Подорожі у стародавньому світі	19	4	10			5						
Тема 3. Розвиток подорожей в епоху середньовіччя	13	4	4			5						
Тема 4. Епоха великих географічних відкриттів	13	4	4			5						
Тема 5. Становлення туризму як масового явища	9	4				5						
Тема 6. Формування транспортної інфраструктури	5					5						
Разом за змістовим модулем 1	64	16	18	-	-	30						

Модуль 2. Провідні особливості та ознаки туристичної індустрії на сучасному етапі											
Змістовий модуль 2. Туризм сучасності											
Тема 7. Туризм – феномен ХХ століття	9	2	2			5					
Тема 8. Становлення туристської справи в СРСР та Україні	11	4	2			5					
Тема 9. Туристсько-екскурсійна діяльність в СРСР	9	2	2			5					
Тема 10. Сучасний стан туристської галузі України	12	2	2			8					
Разом за змістовим модулем 2	41	10	8	-	-	23					
Усього годин:	105	26	26		-	53					

5. Теми та план лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Лекція 1. ПОДОРОЖІ У СТАРОДАВНЬОМУ СВІТІ (частина 1) 1. Перші мореплавці (Крит, Стародавній Єгипет, Фінікія) 2. Великі полководці стародавності. Значення завойовницьких походів 3. Науково-практичний внесок мандрівників в розвиток туризму 4. Подорожі в стародавньому епосі	2
2	Лекція 2. ПОДОРОЖІ У СТАРОДАВНЬОМУ СВІТІ (частина 2) 1. Розвиток туристської інфраструктури в стародавності 2. Подорожі в епоху античності 3. Розвиток подорожей на Стародавньому Сході 4. Подорожі територією України в стародавності	2
3	Лекція 3. РОЗВИТОК ПОДОРОЖЕЙ В ЕПОХУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ (частина 1) 1. Подорожі в епоху раннього Середньовіччя 2. Паломництво як основний вид подорожей у Середньовіччя 3. Арабські мандрівники Середньовіччя	2

4	<p>Лекція 4. РОЗВИТОК ПОДОРОЖЕЙ В ЕПОХУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика подорожей у середньовічній Європі 2. Особливості подорожей у Київській Русі 3. Подорожі в період монголо-татарського ярма 	2
5	<p>Лекція 5. ЕПОХА ВЕЛИКИХ ГЕОГРАФІЧНИХ ВІДКРИТТІВ (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Португальські дослідницькі експедиції 2. Відкриття й освоєння Америки. Іспанські конквістадори 3. Культурна спадщина доколумбової Америки 	2
6	<p>Лекція 6. ЕПОХА ВЕЛИКИХ ГЕОГРАФІЧНИХ ВІДКРИТТІВ (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідницькі експедиції голландців, англійців і французів. Початок пошуку Північно-східного й Північно-західного шляхів з Атлантичного океану в Тихий 2. Російські землепрохідці та першовідкривачі 3. Розвиток туризму в Україні та Росії в XVI – XVIII ст. 	2
7	<p>Лекція 7. СТАНОВЛЕННЯ ТУРИЗМУ ЯК МАСОВОГО ЯВИЩА (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Транспортна революція» 2. Зародження туроператорської справи 3. Розвиток гірського руху в Європі 4. Розвиток туристської та екскурсійної діяльності на території України 	2
8	<p>Лекція 8. СТАНОВЛЕННЯ ТУРИЗМУ ЯК МАСОВОГО ЯВИЩА (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Краєзнавство як основа туристської діяльності в Західній Україні 2. Дослідницькі експедиції XVIII – XIX ст. на території Європи 3. Європейські дослідницькі експедиції XIX – першої половини XX ст. 	2
9	<p>Лекція 9. ТУРИЗМ – ФЕНОМЕН XX СТОЛІТТЯ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування основних туристських центрів у першій половині XX ст. 2. Розвиток туризму в другій половині XX ст 3. Характеристика основних туристських напрямів у другій половині XX ст. 4. Міжнародні туристські організації 	2
10	<p>Лекція 10. СТАНОВЛЕННЯ ТУРИСТСЬКОЇ СПРАВИ</p>	2

	<p>В СРСР ТА УКРАЇНІ (частина 1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-дослідницькі українські та російські експедиції у першій половині ХХ століття 2. Характеристика галузі туризму та екскурсій в 20-ті роки ХХ ст. 3. Перші туристсько-екскурсійні організації (ТПТ, Радтур, ТПТЕ) 4. Особливості функціонування сфери туризму та екскурсій в Україні в 30-ті рр. ХХ ст. 	
11	<p>Лекція 11. СТАНОВЛЕННЯ ТУРИСТСЬКОЇ СПРАВИ В СРСР ТА УКРАЇНІ (частина 2)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток туризму в передвоєнні роки. Створення ЦТЕУ 2. Сутність та значення туристсько-екскурсійної діяльності в період Великої Вітчизняної війни 3. Відновлення туристсько-екскурсійної діяльності в післявоєнний період 4. Удосконалення системи організації туризму в 50-х – на початку 60-х років ХХ ст. Створення БММТ «Супутник» 	2
12	<p>Лекція 12. ТУРИСТСЬКО-ЕКСКУРСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В СРСР</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування структури управління сферою туризму 2. Профспілковий туризм 3. Іноземний туризм 4. Молодіжний туризм 5. Армійський туризм 6. Шкільний туризм 7. Система організованого відпочинку 8. Система підготовки професійних кадрів туризму 9. Негативні процеси в туризмі кінця 80-х – початку 90-х років ХХ ст. 	2
13	<p>Лекція 13. СУЧАСНИЙ СТАН ТУРИСТСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток нормативно-правової бази туризму в Україні 2. Аналіз стану туристської галузі України 3. Характеристика готельного господарства України 4. Особливості розвитку санаторно-курортної сфери 	2
	Разом:	26

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історичні етапи розвитку туризму, їх загальна характеристика.	2
2	Передумови виникнення і розвитку мандрівок. Переміщення (міграції) первісних людей, ознайомлення з новими територіями.	2
3	Мандрівки на Давньому Сході як складова способу життя. Давньокитайські мандрівники	2
4	Подорожі у країнах Месопотамії. Географія подорожей давніх єгиптян. Подорожі та експедиції фінікійців і карфагенян	2
5	Активізація мандрівництва та подорожей в Стародавній Греції та Римі.	2
6	Розвиток туристської інфраструктури в стародавності.	2
7	Загальна характеристика подорожей в епоху Середньовіччя та Відродження.	2
8	Великі географічні відкриття. Відкриття й освоєння Америки.	2
9	Створення передумов щодо активізації розвитку туризму в епоху Нового часу.	2
10	Соціально-економічні причини становлення туризму в XIX столітті.	2
11	Становлення організованого туризму в XIX ст. Перші туристичні фірми та організації.	2
12	Загальна характеристика розвитку туризму в другій половині XX ст. Всесвітня туристична організація.	2
13	Історія туризму в Україні	2
	Разом:	26

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ.	5
2	Тема 2. Подорожі у стародавньому світі	5
3	Тема 3. Розвиток подорожей в епоху середньовіччя	5
4	Тема 4. Епоха великих географічних відкриттів	5
5	Тема 5. Становлення туризму як масового явища	5
6	Тема 6. Формування транспортної інфраструктури	5
7	Тема 7. Туризм – феномен XX століття	5
8	Тема 8. Становлення туристської справи в СРСР та Україні	5
9	Тема 9. Туристсько-екскурсійна діяльність в СРСР	5
10	Тема 10. Сучасний стан туристської галузі України	8
	Разом:	53

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. **Словесні:** розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж, робота з книгою (читання, переказ, виписування, складання плану, рецензування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів тощо).

1.2. **Наочні:** демонстрація, ілюстрація, спостереження.

1.3. **Практичні:** практична робота, вправа, виробничо-практичні методи.

2. **Методи навчання за характером логіки пізнання:** аналітичний, індуктивний та дедуктивний методи, методи синтезу.

3. **Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів:** проблемний, дослідницький, репродуктивний, пояснювально-демонстративний.

11. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС

2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)

3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:

- рівень знань, продемонстрований на практичних, лабораторних та семінарських заняттях;

- активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;

- результати виконання та захисту практичних робіт;

- експрес-контроль під час аудиторних занять;

- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;

- написання рефератів;

- результати тестування;

- письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												С Р С	Разом за модулі та	Атестація	Сума
Модуль 1 – 35 балів						Модуль 2 - 35 балів									
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12				
									0	1	2				
6	6	6	6	6	5	6	6	6	6	6	5	15	85 (70+15)	1 5	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
		90 – 100
82-89	В	добре
75-81	С	

69-74	D	задовільно
60-68	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Базова

1. Абрамов В. В. Історія туризму: підруч. / В. В. Абрамов, М. В. Тонкошкур; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 294 с.
2. Воронкова Л. П. История туризма и гостеприимства : Уч. пособие / Л. П. Воронкова – М. : ФАИР-Пресс, 2004. – 304 с.
3. Грицкевич В. П. История туризма в древности / В.П. Грицкевич. – М.-Спб. : Герда, 2005. – 326 с.
4. Єрмаченко В. Є. Історія туризму. Конспект лекцій для студентів напряму підготовки 0504 «Туризм» / В. С. Єрмаченко, Ю. Ю. Іващенко, Ю.М. Котельникова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 96 с.
5. Макаренко С. Н. История туризма : Учебное пособие / С. Н Макаренко, А. Э. Саак – Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2003. – 94 с.
6. Остапчук В.В. Історія туризму : Навч. посіб. / В.В. Остапчук, П.Ф. Коваль, Г.П. Андрєєва.– Ніжин: Вид-во НДУ ім. Гоголя, 2008. – 143 с.
7. Соколова М. В. История туризма : Уч. пособие /М. В. Соколова. – М.: Мастерство,2002. – 352 с.
8. Устименко Л. М. Історія туризму : Навчальний посібник / Л. М. Устименко, І. Ю. Афанасьєв – К. : Альтерпрес, 2008. – 354 с.
9. Федорченко В. К. Історія туризму в Україні : Навч. посібник / В. К. Федорченко В. К., Т. А.

Додаткова література

2. Гацунаев Н.К. Географы и путешественники /Н. К. Гацунаев. – М.: Рипол Классик, 2001. –576 с.
3. Кифяк В. Ф. Організація туристської діяльності в Україні / В. Ф. Кифяк. – Чернівці : Книги-XXI, 2003. – 300 с.
4. Мирошникова В.В. 100 знаменитых путешественников / В.В. Мирошникова, В. В. Мирошников. – Х. : Фолио, 2004. – 512 с.

Інформаційні ресурси

1. www.heritage.unesco.ru
2. www.tourism.gov.ua.
3. www.unesco.org
4. www.world-tourism.org.
5. www.wttc.org.